

Majanduslikud olud. Muldkonna mitmekesine koosseis on tingitud aluspõhja geoloogilisest ehitusest ja maastiku arenemisest kvartäär ajal. Põhjapoolsem maakonna osa, mis asub siluuri peal, on võrdlemisi õhukese kvartäär aegete moodustuste korraka kaetud ja on seepärast ka vähem viljakas. Suurem osa maakonnast asub aga devooni liivakivil, mis, nagu keemilised uurimised tõendavad, taimekasvule väga väärtuslik ainet — kaalit — sisaldab. Kõige viljakamaiks aladeks tuleb lugeda siiski põhimoreensavi alasid lõuna ja põhja pool Emajõe. Sama põhimoreensavi katab ka drömlinite nõlva ja õhema kihina ka lagesid, mis neid põllupidamiseks õieti soodsaks teeb. Põhimoreensavi esineb ka Otepää ümbruses kaunis laialdaselt, kuid sageli leiame siit ka kruusa ja liivamulda, mille põllumajanduslik väärtus keskmine, paiguti alla seda. Otepää ümbruse muldkonna iseloomulisemaks jooneks on aga suur vaheldus, mis algab kergete liiva- ning kruusamuldadega ja lõpeb raskete rasvaste savidega. Vähe viljakaid puhtliiva- muldi kohtame Tartumaal vähe. Nad esinevad siin-seal sanduraladel (Elva ümbruses) ja mõhnades. Viimased on siiski viljakama mul-

22. joon.
Teadusaare
sumb küla
Torma kihelk.

23. joon. Koosa sumb-
küla Kodavere kihelk.

24. joon. Kivi-
järve haguküla
Laiuse kihelk.

laga, sest liiv on siin savikam. Orgudes leidub paiguti väga viljakat uhtmulda. Liivaseil aladel, lohkudes, kus põhjavesi lähedal, tekib ülemise mullakihi all leede, mis võib põhjustada soode tekkimist.

Üldiselt võetud on Tartumaa muldkond üks viljakamaist Eestis. Põllumulla paksus on kõikuv ja ulatub 20—50 sm. Sama vahelduv on ka huumusesisaldus, millest värvub muld pruunikast pea tumemustaks.

Põllundus ja karjandus on rahvastikule pea-tuluallikaks. Ligi 70% põllupinnast on teravilja all. Nisu kasvatamine on piiratud üldiselt, kuna kaera — lipu- ja rootsi kaera — kõige laialdasemalt kasvatatakse (29% põllupinnast). Linade kasvatamine on viimisel ajal kahanenud, kuid võtab siiski umbes 4% põllupinnast oma alla (27. joon.). Umbes 6% põllupinnast on kartulite ja ligikaudu 1% muude viljade — herne, oa, tatra kuivemil aladel, loomapeedi jne. all.